

PRIMJENA RAZVOJNE PSIHIJATRIJSKE DIJAGNOSTIKE U PROCJENI PSIHIČKIH POREMEĆAJA KOD OSOBA S MENTALNOM RETARDACIJOM I AUTIZMOM

GORAN BABIĆ*, JASMINA FREY ŠKRINJAR**, SNJEŽANA SEKUŠAK-GALEŠEV**

Primljeno: travanj 2003.
Pihvaćeno: veljača 2004.

Stručni rad
UDK: 376.4

Unapređenje skrbi za mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom prvenstveno podrazumijeva osposobljavanje stručnjaka različitog profesionalnog profila (edukacijske rehabilitatore, psihologe, socijalne radnike, više zdravstvene radnike) za timski rad s liječnicima-psihijatrima. U okviru projekta MATRA provedena je edukacija iz tog područja u sklopu koje su polaznici upoznati s razvojnim psihijatrijskim pristupom i njegovoj primjeni u radu s osoba s mentalnom retardacijom. Psihijatrijska procjena i dijagnostika usprkos novijih pozitivnih pomaka i dalje je nesigurno područje. U ovom radu su prikazani rezultati pilot istraživanja primjene skale za procjenu razvojne psihijatrije koja je eksperimentalno primijenjena na 559, djece i odraslih osoba s mentalnom retardacijom i autizmom. Utvrđivanja stanja mentalnog zdravlja korisnika naših ustanova za rehabilitaciju osoba s mentalnom retardacijom osnova je za unaprijeđenje kvalitete sustava podrške.

Gljučne riječi: mentalna retardacija, mentalno zdravlje, psihički poremećaji, smetnje ponašanja, dijagnostika.

Uvod

Otkrivanje simptomatskih ekvivalenata između osoba s i bez mentalne retardacije s istim psihijatrijskim poremećajem činilo je teškoću u razvoju skrbi za mentalno zdravlje osoba s mentalnom retardacijom. U početku je smatrano da će se razlike pronaći samo među pojedincima s težim stupnjevima mentalne retardacije, ali kasnije su istraživači na ovom području (Glick & Zigler, 1995) ustanovili da i osobe s lakom mentalnom retardacijom mogu imati značajno izmijenjene simptome istih poremećaja u odnosu na one simptome koji se uobičajeno susreću u općoj populaciji.

Ova otkrića bila su ozbiljna zapreka za korištenje DSM i ICD dijagnostičkih kriterija kod osoba s mentalnom retardacijom. Sovner (1990) je pokušao modificirati DSM kriterije za korištenje kod osoba s mentalnom retardacijom i razvio je ekvivalentne kriterije. Ostali znanstvenici, kao što su Reiss (1988) i Matson

(1999) razvili su skale za psihijatrijske dijagnoze kod ove populacije.

Danas postoje novi i sofisticiraniji instrumenti procjene, kao što je npr. PAS-ADD (Moss 1999) PAS-ADD = Psychiatric Assessment Schedule for Adults with Developmental Disabilities. Nedavno je skupina psihijatara iz V. Britanije pod vodstvom Sally-Ann Cooper (2000) predložila posebne kriterije za psihijatrijsku dijagnostiku kod osoba s mentalnom retardacijom, pod nazivom DC-D, koji se odnose na: dijagnostičke kriterije za psihijatrijske poremećaje za korištenje kod osoba s poremećajima učenja DC-LD (Diagnostic Criteria for Psychiatric Disorders for Use with Adults with Learning Disabilities/Mental Retardation).

Značajan je i rad Sturmeya (1999) koji je kategorizirao različite dijagnostičke metode iz ovog segmenta psihijatrije u tri grupe: racionalni pristup (koristeći DSM i ICD sustave i ekvivalente ovim kriterijima), empirijski pristup (koristeći podatke iz procjene i pojedinačnog promatranja i

* Psihijatrijska bolnica Jankomir, Zagreb

** Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu